

ŠTA GRAĐANI I GRAĐANKE BOSNE I HERCEGOVINE MISLE I ZNAJU O SEKSUALNOM NASILJU I UZNEMIRAVANJU?

Rezultati anketiranja provedenog tokom kampanje
"16 dana aktivizma protiv rodno zasnovanog nasilja" 2022. godine

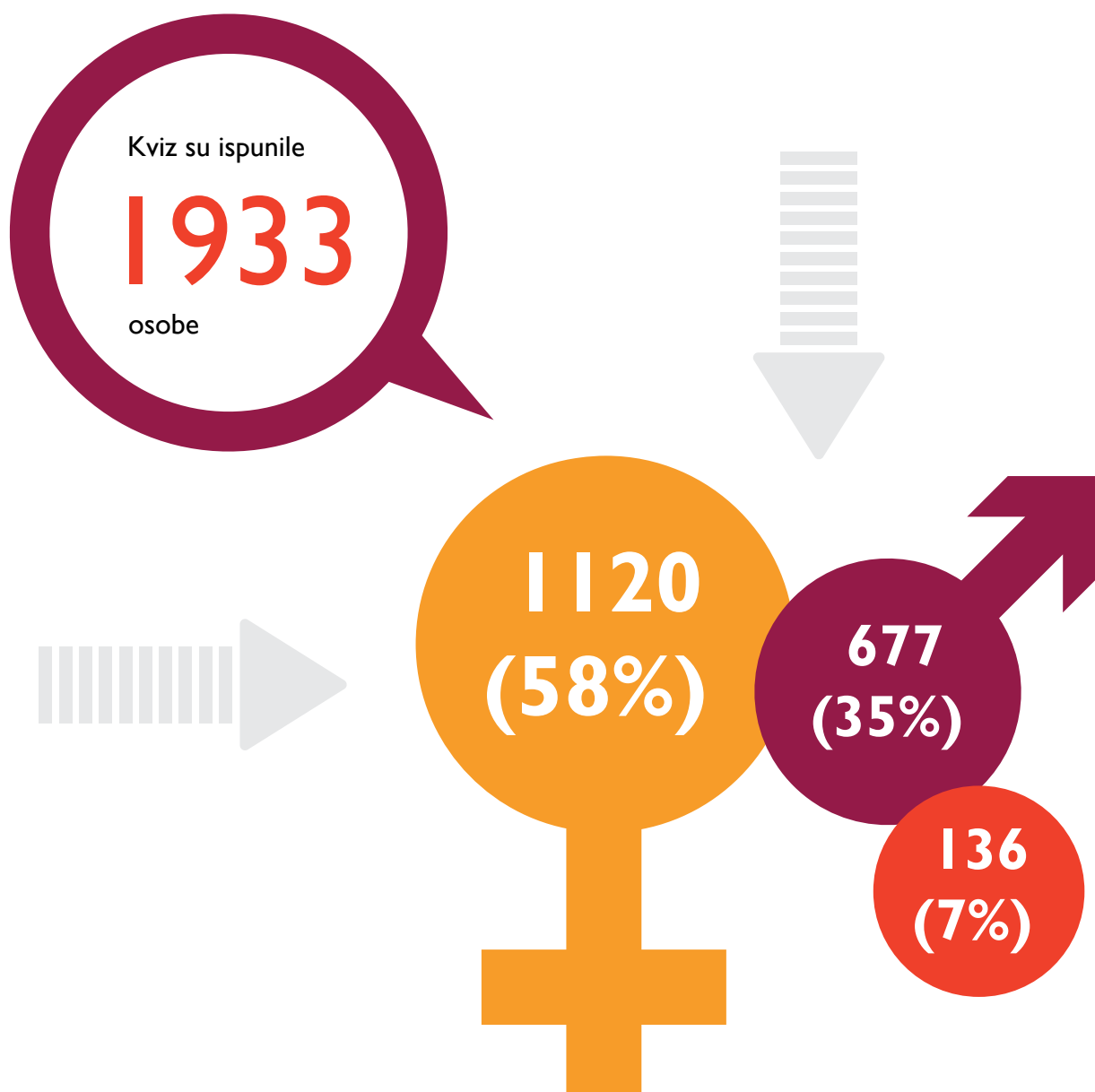

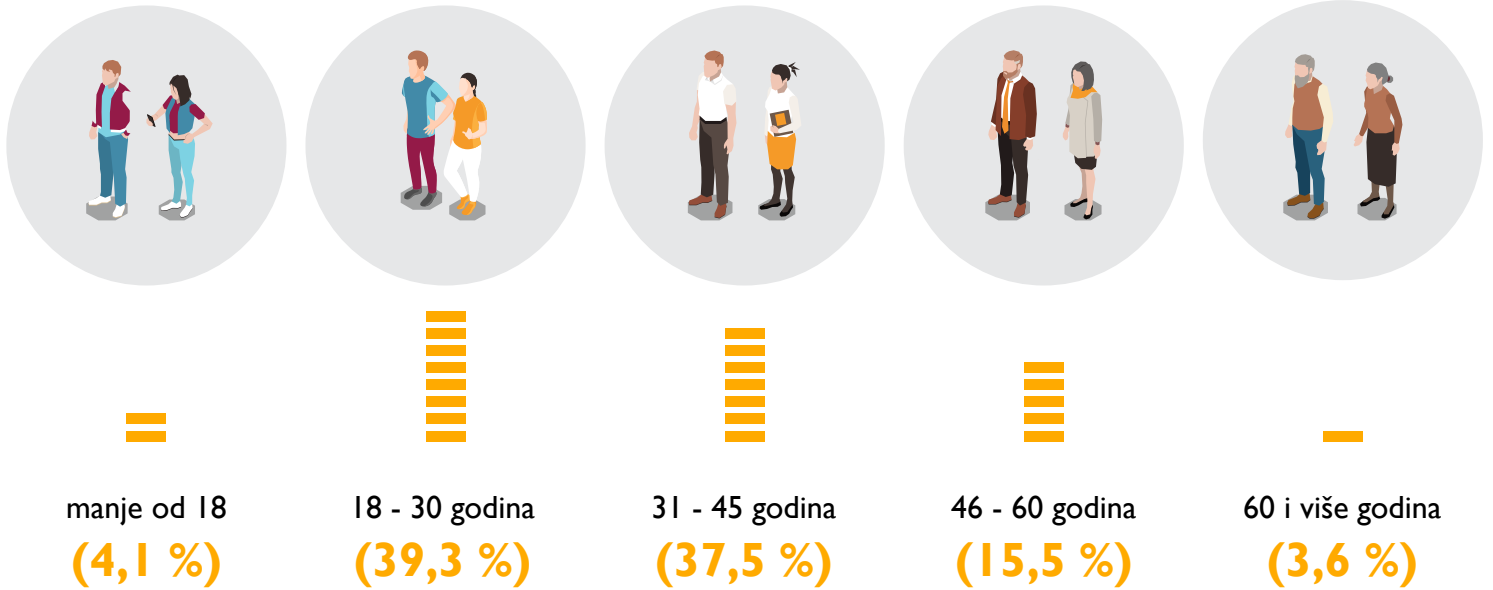
Kviz se sastojao od pitanja kroz koja su građani/ke provjeravali svoje znanje o:

- Zastupljenosti rodno zasnovanog nasilja u BiH,
- Uzrocima nasilja,
- Definisaniu seksualnog uznemiravanja,
- Ključnim elementima pristanka,
- Ponašanju koje čini seksualno uznemiravanje,
- Posljedicama seksualnog uznemiravanja,
- Silovanju u braku,
- Učestalosti prijavljivanja seksualnog nasilja,
- Zakonskoj regulativi u Republici Srpskoj, Federaciji BiH i Brčko distriktu.

Spol

Kviz su ispunile 1933 osobe od čega je 1120 (58%) žena, 677 (35%) muškaraca i 136 (7%) osoba koje nisu željele navesti svoj spol.

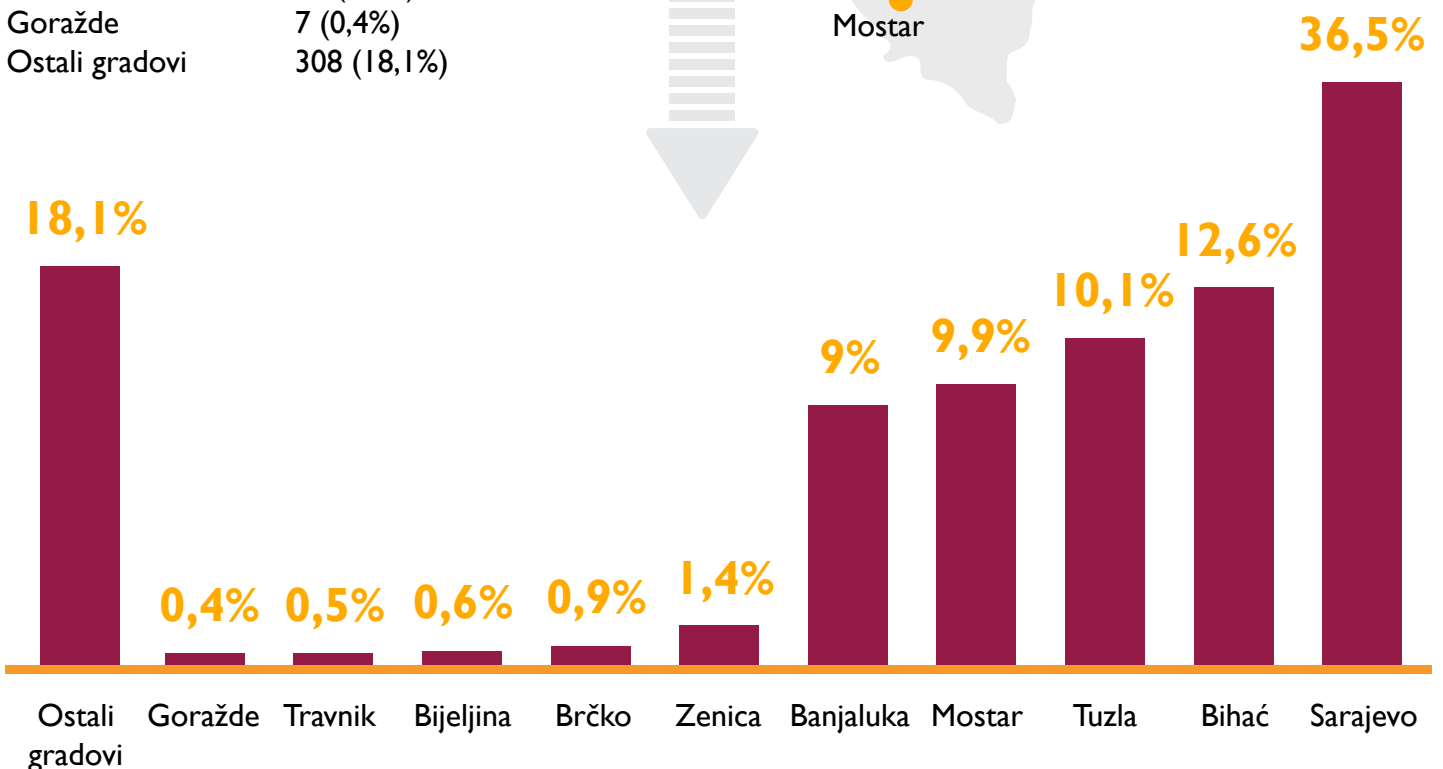

Iz navedenih podataka o starosnoj dobi možemo vidjeti da je najveći broj anketiranih starosne dobi između 18 i 45 godina, odnosno 1483 (76,8%) ispitanika.

Najmanji broj ispitanika/ca je ispod 18 i preko 60 godina. Ukupno u ove dvije kategorije kviz je popunilo 150 (7,7%) ispitanika/ca.

Broj ispitanika/ca po gradovima:

Sarajevo	726 (36,5%)
Bihać	250 (12,6%)
Tuzla	201 (10,1%)
Mostar	196 (9,9%)
Banja Luka	179 (9%)
Zenica	27 (1,4%)
Brčko	18 (0,9%)
Bijeljina	11 (0,6%)
Travnik	10 (0,5%)
Goražde	7 (0,4%)
Ostali gradovi	308 (18,1%)

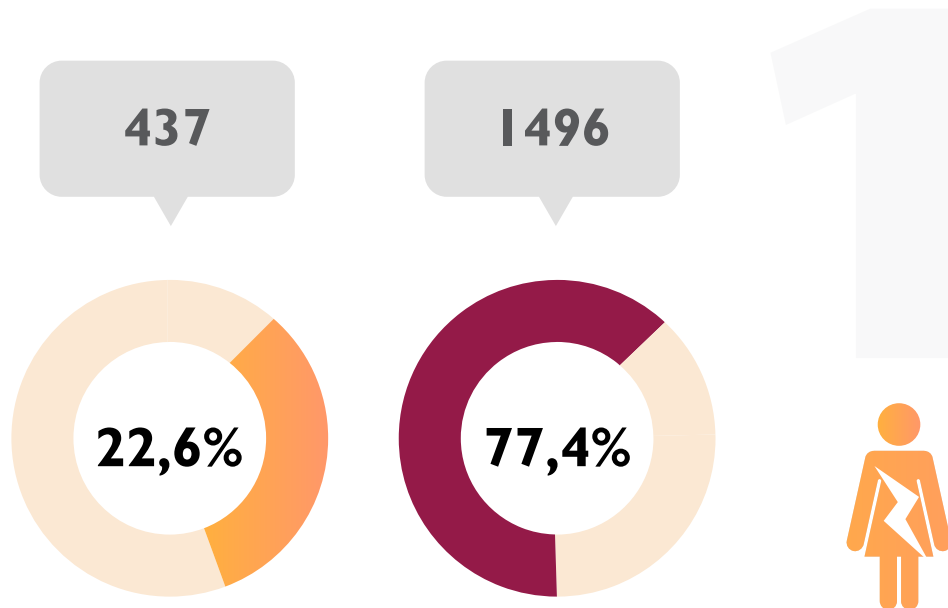
PITANJA IZ KVIZA

1. Seksualno nasilje je ozbiljan privatni problem i jedan od najtežih oblika nasilja, a karakteriše ga prije svega odsustvo pristanka, tj. da je počinjeno protiv volje druge osobe.

a. Da

b. **Ne**

✓ 437
✗ 1496

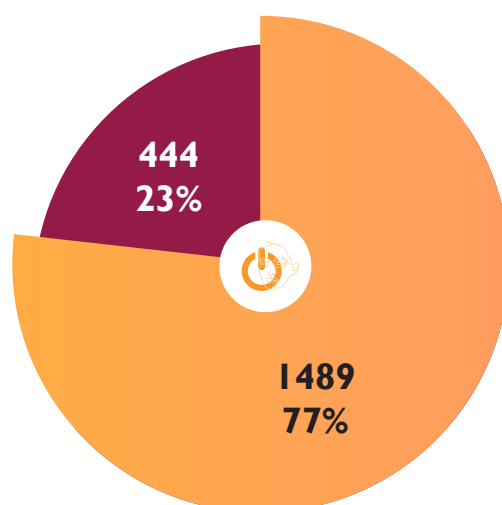
Tačan odgovor na ovo pitanje je b. NE. Seksualno nasilje nije privatni problem nego ozbiljan društveni problem i jedan od najtežih oblika nasilja, a karakteriše ga, prije svega, odsustvo pristanka, tj. da je počinjeno protiv volje druge osobe. Na ovo pitanje tačno je odgovorilo 437 ispitanika/ca (22,6%).

2. Svaka peta žena u BiH je od svoje 15. godine doživjela neki oblik nasilja.

a. Da

b. **Ne**

✓ 444
✗ 1489

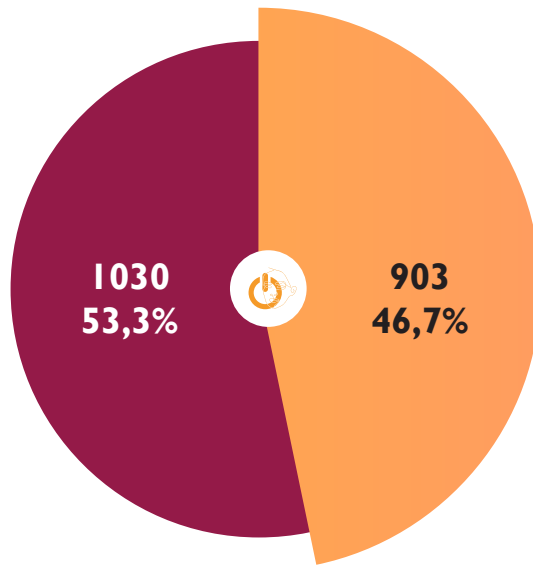

Tačan odgovor na ovo pitanje je b. NE. Svaka druga žena u BiH je od svoje 15. godine doživjela neki oblik nasilja. Na ovo pitanje tačno je odgovorilo 444 ispitanika/ce (23%).

3. Glavni uzroci nasilja nad ženama su siromaštvo, ovisnost i temperament počinioca.

- a. Da
b. **Ne**

✓ 903
✗ 1030

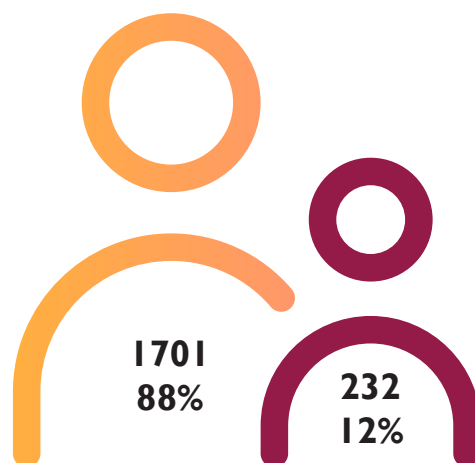

Tačan odgovor na ovo pitanje je b. NE. Glavni uzrok nasilja nad ženama nisu siromaštvo, ovisnost i temperament počinioca, nego je to **neravnomjerna podjela moći i resursa između muškaraca i žena**, te društvene norme koje su temeljene na rodnim ulogama. Na ovo pitanje tačno je odgovorilo 903 ispitanika/ca (53%).

4. Polno ili seksualno uznemiravanje je svaki oblik neželjenog verbalnog ili fizičkog ponašanja seksualne prirode kojim se želi povrijediti dostojanstvo osobe, posebno kada se stvara zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.

- a. Da
b. **Ne**

✓ 232
✗ 1701

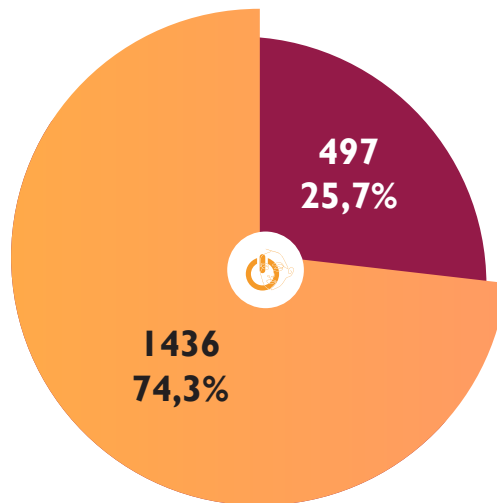

Tačan odgovor na ovo pitanje je b. NE. Seksualno uznemiravanje nije samo svaki oblik neželjenog verbalnog i fizičkog ponašanja, **već i neverbalnog ponašanja seksualne prirode** kojim se želi povrijediti dostojanstvo osobe, posebno kada se stvara zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje. Neverbalni oblici ponašanja su npr. neprimjereno naslanjanje u javnom prijevozu, neprikladno zurenje i posmatranje koje plaši, nepristojno pokazivanje intimnih dijelova tijela i sl. Na ovo pitanje tačno su odgovorila 232 ispitanika/ce (12%).

5. Ključni elementi pristanka su:

- a. **Da ga osoba daje slobodno bez pritiska**
- b. **Da ga osoba daje slobodno i svjesno**
- c. Da je izrečen verbalno
- d. **Da je jasan**

✓ 497
✗ 1436

Tačni odgovori na ovo pitanje su:

- a) *Da ga osoba daje slobodno bez pritiska,*
- b) *Da ga osoba daje slobodno i svjesno,*
- d) *Da je jasan.*

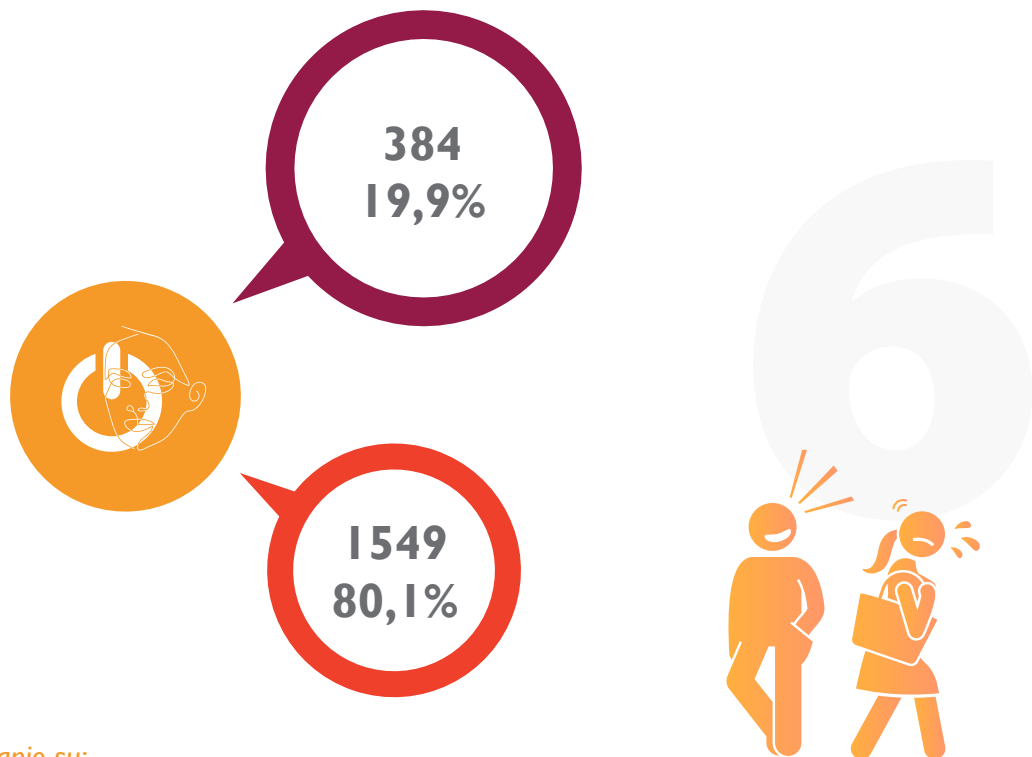
Pristanak podrazumijeva riječi ili otvorene radnje osobe koja je sposobna dati pristanak na seksualnu aktivnost. Pristanak ne mora biti izrečen verbalno, može se dati i neverbalnim znakovima ili kombinacijom verbalnih i neverbalnih znakova, ponašanjima i reakcijama tijela kojim se pokazuje želja za seksualnom aktivnošću. Sve elemente pristanka ispravno je prepoznalo i time dalo tačan odgovor 497 ispitanika/ca (25,7%).

6. Identificiraj ponašanje seksualnog uznemiravanja:

- a. **Dečko je silovao djevojku**
- b. **Kolega je neprimjereno dodirivao kolegicu na poslu protiv njene volje**
- c. **Djevojka je bila izložena neželjenim seksualnim i uvredljivim porukama na društvenim mrežama**
- d. **Konobar je komentarisao fizički izgled djevojke u kafiću iako joj nije prijalo**
- e. Seksualna aktivnost između partnera bez njenog pristanka

✓ 384
✗ 1549

Tačni odgovori na ovo pitanje su:

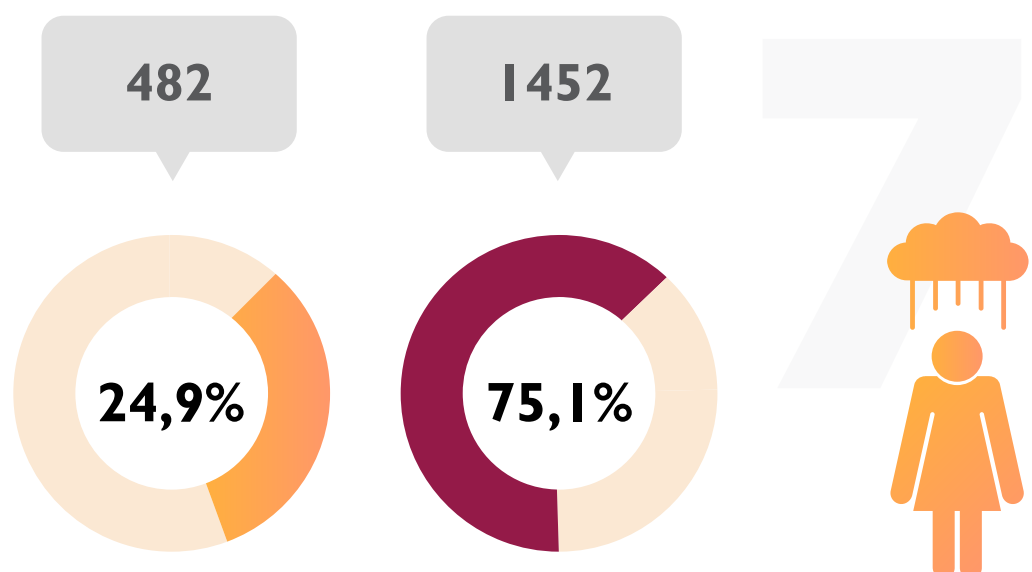
- b) Kolega je neprimjereno dodirivao kolegicu na poslu protiv njene volje,
- c) Djevojka je bila izložena neželjenim seksualnim i uvredljivim porukama na društvenim mrežama,
- d) Konobar je komentarisao fizički izgled djevojke u kafiću iako joj nije prijalo.

Odgovori pod a) i e) odnosno “Dečko je silovao djevojku” i “Seksualna aktivnost između partnera bez njenog pristanka” nisu oblici seksualnog uznemiravanja nego **oblici seksualnog nasilja**. Sve oblike seksualnog uznemiravanja ispravno je prepoznalo i time dalo tačan odgovor 384 ispitanika/ce (19,9%).

7. Kod žrtava seksualnog uznemiravanja, najčešće posljedice su fizičke povrede.

a. Da
b. Ne

✓ 1452
✗ 482

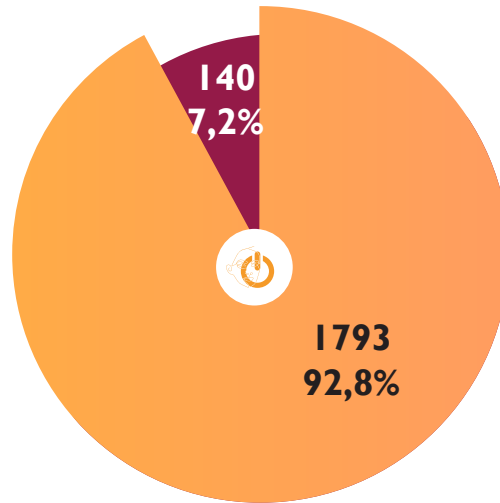
Tačan odgovor na ovo pitanje je b. NE.

Kod žrtava seksualnog uznemiravanja, **najčešće su psihološke posljedice**, i to: anksioznost, osjećaj ranjivosti, poteškoće u spavanju, gubitak samopouzdanja, depresija, poteškoće u odnosima s ljudima i napadi panike. Na ovo pitanje tačno je odgovorilo 482 ispitanika/ce (24,9%).

8. Ukoliko je žena stupila u seksualne odnose s bračnim partnerom bez pristanka, uz fizičku prisilu partnera, to se smatra silovanjem u braku.

- a. **Da**
b. Ne

✓ 1793
✗ 140

Tačan odgovor -na ovo pitanje je a. DA.

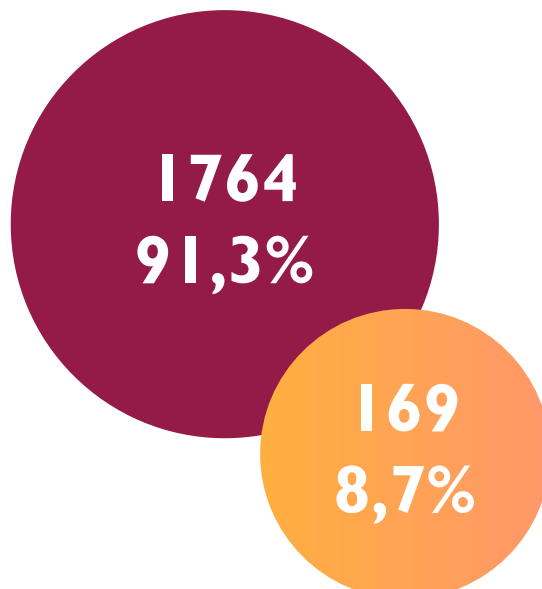
Bez obzira na prirodu odnosa između počinioca i žrtve, u pitanju je silovanje ako se odnosi na vaginalnu, analnu ili oralnu penetraciju penisom i/ili objektima u tijelo žene **bez njenog pristanka**. Ljudi često smatraju da je seksualno nasilje nešto što se dešava između stranaca, ali činjenica je da se ono dešava među partnerima koji su ili u romantičnoj vezi ili u braku.

Na ovo pitanje tačno je odgovorilo 1793 ispitanika/ce (92,8%).

9. Većina žrtava seksualnog nasilja odmah će se povjeriti nekome i prijaviti počinioca policiji.

- a. Da
b. **Ne**

✓ 1764
✗ 169

Tačan odgovor na ovo pitanje je b. NE.

Nažalost, mali je broj žena koje se odluče prijaviti policiji nasilje i to najčešće zbog straha od počinioca, straha od stigmatizacije, zbog nepovjerenja u institucije ili zbog nedostatka informacija o mogućoj pomoći.

Prema **OSCE istraživanju** čak 84% žena nije prijavilo slučaj nasilja nadležnim institucijama.

Samo 32% žena koje su doživjele seksualno uznemiravanje se povjerilo nekome o svom iskustvu, 2,6% **žena je prijavilo seksualno uznemiravanje** policiji.

Na ovo pitanje tačno je odgovorilo 169 ispitanika/ca (8,7%).

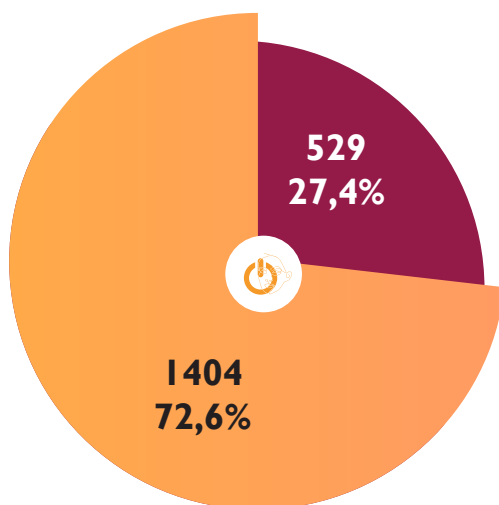
10. U kojem dijelu BiH se silovanje, genitalno sakaćenje žena, prinudna sterilizacija, proganjanje, polna ucjena, polno uznemiravanje i prinudno zaključenje braka definišu kao krivična djela?

a. Brčko Distrikt

b. Republika Srpska

c. Federacija BiH

✓ 529
✗ 1404

Tačan odgovor na ovo pitanje je b. Republika Srpska. **Krivični zakonik RS** je izmjenama iz 2017. godine uključio genitalno sakaćenje žena, prinudnu sterilizaciju, proganjanje, polnu ucjenu, polno uznemiravanje i prinudno zaključenje braka i time je postao najnapredniji kada su u pitanju definisanje i kriminalizacija različitih oblika seksualnog nasilja kao krivičnih djela. U FBiH su u toku pripreme za izmjene Krivičnog zakona koji treba da uključi navedena djela.

Na ovo pitanje tačno je odgovorilo 529 ispitanika/ca (27,4%).

Zaključak

Online kviz koji su građani i građanke ispunjavali u pet bh. gradova i putem platforme **iskljucimoseksualnonasilje.ba** trebao je, prije svega, zainteresovati javnost za pitanja **seksualnog nasilja i uznemiravanja** kao pojava široko rasprostranjenih i često odobranih u bh. društvu. Kroz analizu tačnih i netačnih odgovora, ovo kratko ispitivanje pokazalo je da i dalje postoje razne teme koje se tiču **rodno zasnovanog nasilja**, a o kojima je sa građanima/kama potrebno još mnogo razgovarati i podizati njihovu svijest.

Pitanje na koje je najmanje ispitanika/ca dalo tačan odgovor odnosi se na definisanje **seksualnog uznemiravanja**. Čak 88% osoba na ovo pitanje nije tačno odgovorilo, odnosno nije primijetilo da u ponuđenoj definiciji nedostaje segment **“neverbalnog”** ponašanja seksualne prirode kojim se želi povrijediti dostojanstvo osobe.

Mali broj građana/ki tačno je prepoznao sve oblike seksualnog uznemiravanja, odnosno samo njih 19,9% prepoznalo je razliku između seksualnog nasilja i uznemiravanja. Analiza je pokazala i nizak nivo znanja o učestalosti **rodno zasnovanog nasilja** u bh. društvu pa tako čak 77% osoba koje su ispunile kviz nisu upoznate sa podatkom da je svaka druga žena od 15. godine doživjela neki oblik nasilja.

Ohrabruje činjenica da je veliki broj ispitanika/ca ispravno prepoznao da najčešće posljedice seksualnog uznemiravanja nisu fizičke prirode – njih 75,1% tačno je odgovorilo na ovo pitanje. Također, visok procenat od 92,8% ispitanika/ca prepoznao je definiciju **silovanja u braku**.

Rezultati ovog kratkog ispitivanja, iako nisu zasnovani na naučnoj metodologiji, ipak mogu koristiti budućim istraživačima/cama koje zanima oblast **rodno zasnovanog nasilja**, kao dobra početna osnova za ispitivanje znanja i stavova javnosti o ovom problemu. Također, sam kviz koji ostaje dostupan na platformi **iskljucimoseksualnonasilje.ba** i prateća brošura sa tačnim odgovorima, mogu se nastaviti koristiti kao sredstvo edukacije o temi seksualnog nasilja i uznemiravanja.

#neznačine #prepoznajidjeluj

